

# POLITICKÉ STRANY A JEJICH VZTAH K EU (EVS 192)



Mgr. Pavlína Janebová, e- mail: [janebova@mail.muni.cz](mailto:janebova@mail.muni.cz)

Mgr. Magda Komínková, e- mail: [363737@mail.muni.cz](mailto:363737@mail.muni.cz)

# FUNGOVÁNÍ NA NADNÁRODNÍ ÚROVNI

- Terminologie
- Evropský parlament
- Politické skupiny
- Politické strany

▪ 14. listopadu 2016

# TERMINOLOGIE

- Evropská politická strana
- vs.
- Politická skupina v EP
  - Frakce?
  - Stranická rodina?



# TERMINOLOGIE II.

- Evropská politická strana = politická strana na evropské úrovni
- Politická frakce v EP = politická skupina v EP
- SEU: „politické strany na evropské úrovni přispívají k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování vůle občanů Unie.“
- Příklady politických stran na evropské úrovni:
  - Strana evropských sociálních demokratů, Evropská lidová strana, Evropská strana zelených, Strana aliance liberálů a demokratů pro Evropu, Strana evropské levice...

# EVROPSKÝ PARLAMENT – ZÁKLADNÍ FUNKOVÁNÍ

- 751 poslanců zvolených ve 28 členských státech (748 k 27. 10. 2016)
- Od roku 1979 jsou poslanci voleni všeobecným přímým hlasováním na dobu 5 let
- Poslanci zasedají podle svých politických preferencí X "nezařazení poslanci".
- Brusel a Štrasburk - vlastní zasedací pořádky, které jsou před každým plenárním zasedáním aktualizovány
- Parlament zasedá každý rok, aniž by bylo nutné jej svolávat, druhé úterý v březnu a sám rozhoduje o délce přerušení zasedání - mimořádně může EP svolat předseda - z vlastního podnětu, na žádost většiny všech poslanců nebo na žádost Komise či Rady



# SÍDLA EP

- Sídlo Evropského parlamentu se nachází ve Štrasburku,
- parlamentní výbory většinou zasedají v Bruselu a
- sekretariát EP sídlí v Lucemburku.
- Na této struktuře se roku 1992 v Edinburghu dohodly někdejší členské státy EU a stvrdily ji roku 1999 Amsterdamskou smlouvou - historický základ
- Možnost změny?

# SÍDLA



# EVROPSKÝ PARLAMENT - SLOŽENÍ

- Poslanci jsou rozděleni do skupin podle politických směrů, **nikoli podle státní příslušnosti**
- **Ženy** tvoří o něco **více než třetinu** poslanců EP
- **Štrasburk** -12 plenárních zasedání ročně, **Brusel** - doplňková plenární zasedání a schůze výborů a politických skupin
- Mnohojazyčnost – **24 úředních jazyků**
  - EP na rozdíl od ostatních orgánů EU má povinnost zajistit co největší míru mnohojazyčnosti
  - Zakotvena v evropských smlouvách
  - Přemostovací jazyky
  - Velká zodpovědnost
- K zajištění chodu jednání a zejména plenárního zasedání jsou nezbytní **úředníci, tlumočníci a překladatelé**



# EVROPSKÝ PARLAMENT A JEHO VNITŘNÍ USPOŘÁDÁNÍ

- Poslanci – asistenti
- Politické skupiny
- Výbory
- Předsednictvo Evropského parlamentu
- Konference předsedů
- Delegace
- (Sekretariát)
- <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00010/Organizace>  
(doplnění)



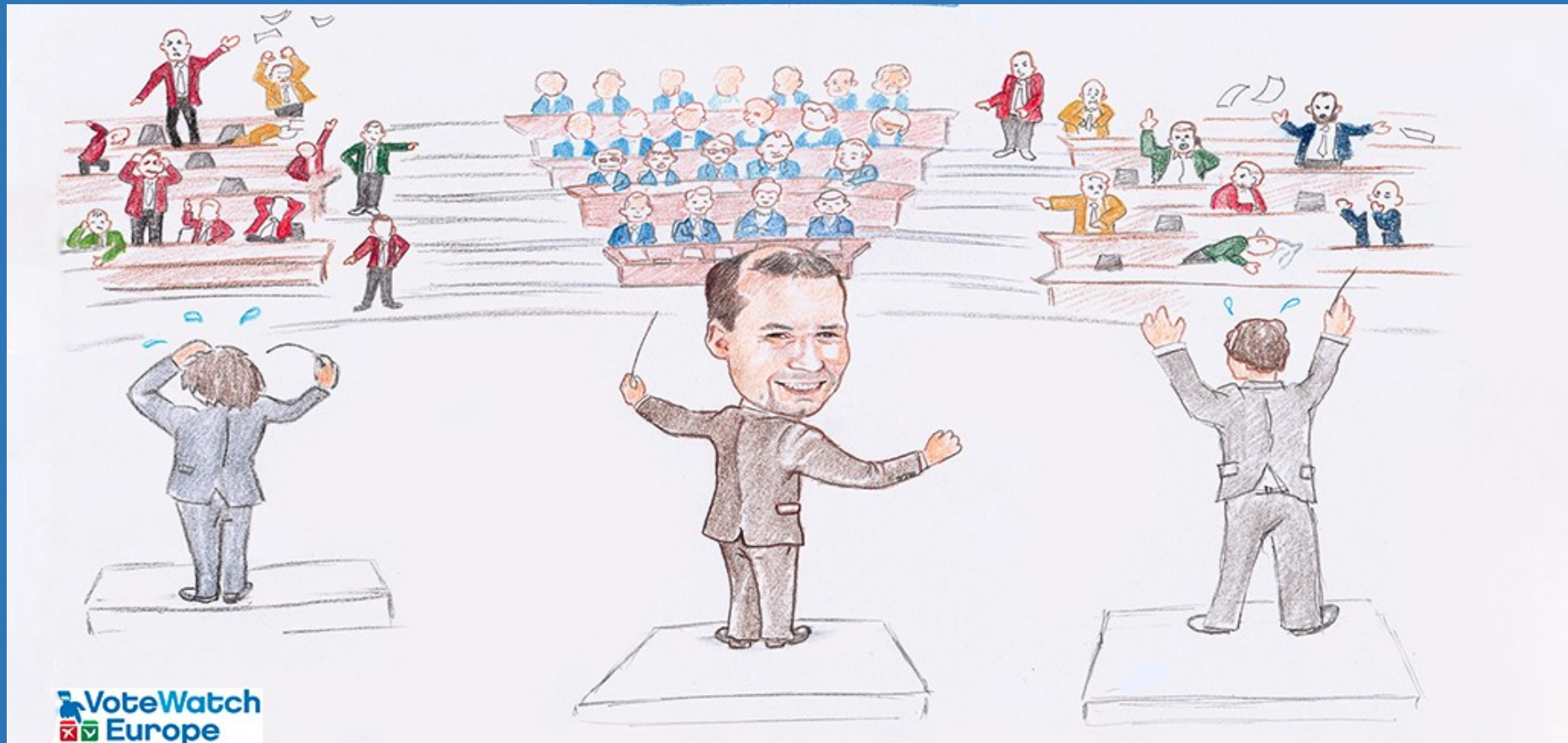
# POSLANCI EP

- Počet se zvyšoval až do voleb 2014
- LS omezuje počet poslanců – 750 + 1 (předseda Parlamentu nehlasuje)
- Každá země musí být reprezentována **nejméně 6** poslanci, nejvyšší možný počet poslanců z jedné země je **96**
- Zásada **sestupné poměrnosti** - čím více má země obyvatel, tím větší počet křesel má, ale zároveň tím více obyvatel je zastupováno jedním poslancem – Německo X Malta
- EP – časová osa  
[http://www.europarl.europa.eu/external/html/ephistory/default\\_en.htm](http://www.europarl.europa.eu/external/html/ephistory/default_en.htm)

# POSLANCI EP

- Poslanci zastupují různé počty osob – Německo X Malta
- Různě silné kontakty s národní úrovní – europeizovaní poslanci (?)
- Odlišné způsoby výběru kandidátů – pokud jsou z politické strany, tak mají hlubší vazby s národní úrovní
- Předchozí kariéra v pol. straně ovlivňuje místo na kandidátce – politické elity (?)
- Poslanci často kandidují opětovně – počet mandátů není omezen x nyní fenomén otáčivých dveří
- Na poslance se po volbách rychle naváží zájmové skupiny
- Pro poslance není při rozhodování podstatné národnostní hledisko
- Loajalita poslanců – agent s dvěma principály
  - Podle autorů je důležitější národní strana, a to zejména kvůli znovuzvolení

# POLITICKÉ SKUPINY V EP



# AKTUÁLNÍ JEDNACÍ ŘÁD EVROPSKÉHO PARLAMENTU (ČL. 32)

- 1. Poslanci se mohou sdružovat ve skupinách podle své politické příslušnosti. Parlament obvykle neposuzuje politickou příslušnost členů skupiny. Vytvořením skupiny v souladu s tímto článkem se dotyční poslanci automaticky hlásí k politické příslušnosti. Parlament posuzuje, zda byla skupina vytvořena v souladu s jednacím řádem, pouze pokud to dotyční poslanci popírají.
- 2. Politická skupina je tvořena poslanci zvolenými nejméně v jedné čtvrtině členských států. Nejnižší počet poslanců nutný k vytvoření politické skupiny je dvacet pět.
- 3. Pokud skupina přestane splňovat požadovanou minimální hranici, může předseda se souhlasem Konference předsedů povolit pokračování její existence do následujícího ustavujícího zasedání Parlamentu, pokud jsou splněny tyto podmínky: – poslanci i nadále zastupují nejméně jednu pětinu členských států; – skupina existuje déle než jeden rok. Předseda tuto výjimku neuplatní v případě, že má dostatečné důvody domnívat se, že dochází k jejímu zneužití.
- 4. Poslanec nemůže patřit k více než jedné skupině.
- 5. Vytvoření politické skupiny je oznámeno předsedovi Parlamentu formou prohlášení. Prohlášení musí obsahovat název skupiny, jména jejích členů a jména členů jejího předsednictva.
- 6. Prohlášení o vytvoření politické skupiny se zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie.

# POLITICKÁ SKUPINA V EP

- Politická skupina v EP jako „*agregátor národních politických stran, které se v ní sdružují na základě sdílené ideové profilace a vidiny získání materiálních, finančních a politických výhod*“ (Dočkal, Kaniok, Závěšický 2007: 65)
- Potenciální význam pro vznik demokratického nadnárodního systému?
- Artikulace/ agregace zájmů?
- Závisí na ideologické kohezi – koncept stranických rodin vytvořený pro země západní Evropy nelze bez problémů aplikovat na postkomunistické státy střední a východní Evropy – teorie „*tabula rasa*“
- Pragmatické důvody?
- Vztah mezi ideologickou kohezí skupin a jejich ideologickou rozdílností od ostatních

# POLITICKÉ SKUPINY V EP

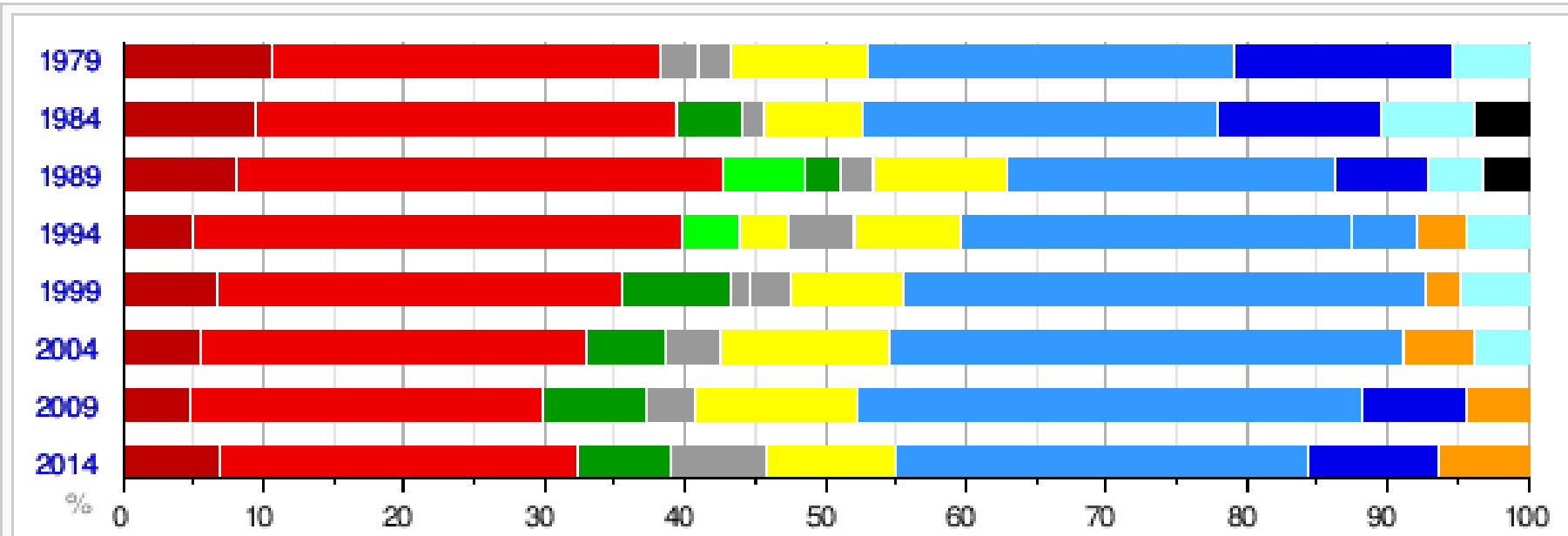
- Existují od počátku
- Politické frakce jsou **tvořeny národními politickými stranami**
- Politické skupiny vykonávají své povinnosti v rámci činností Unie včetně úkolů vyplývajících z jednacího řádu.
- Skupiny mají k dispozici **vlastní sekretariát**, administrativní zázemí a **finanční prostředky**, které jsou zahrnuty v rozpočtu EP

# POLITICKÉ SKUPINY 2004 - 2019

- Poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) - EPP
- Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu - S&D
- Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu – ALDE
- Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance - Greens/EFA
- Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice - GUE/NGL
- Skupina Evropských konzervativců a reformistů – ECR
- Evropa Svobody a Přímé Demokracie – EFDD
- Skupina Evropa národů a svobody – ENF
- Nezařazení poslanci – NI



# POLITICKÉ SKUPINY V EP - PROMĚNY



The composition of the European Parliament with regard to percental share of deputies for each political group, 1979 to 2014. Left to right;



# NEZAŘAZENÍ A MEZISKUPINY

- Jednotliví poslanci mohou **vytvářet meziskupiny** nebo jiná neoficiální seskupení poslanců složená z členů různých parlamentních výborů s cílem umožnit **neformální výměnu názorů** na konkrétní otázky napříč různými politickými skupinami a podporovat kontakty mezi poslanci a občanskou společností.
- Seskupení nesmí vyvíjet žádnou činnost, která by mohla vést k záměně s oficiálními činnostmi Parlamentu
- Seskupení musí uvést v prohlášení jakoukoli podporu, peněžní či hmotnou (například služby sekretariátu)
- Nezařazení poslanci
  - Poslanci, kteří nepatří k žádné politické skupině, mají k dispozici sekretariát. Podrobnou organizační úpravu stanoví předsednictvo na návrh generálního tajemníka

# PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ - ÚČASTNÍCI

- **předseda předseda EP**, který zahajuje zasedání - napomáhá **čtrnáct místopředsedů**
  - Během zasedání předseda udílí slovo poslancům a dohlíží na řádný průběh rozprav.
  - Řídí rovněž hlasování, předkládá poslancům k hlasování pozměňovací návrhy a legislativní usnesení
- **751 evropských poslanců - 8 politických skupin**
  - O projednávaných otázkách na plenárním zasedání rozhodují politické skupiny - mohou také předkládat pozměňovací návrhy ke zprávám, o nichž se hlasuje
- **Evropská komise a Rada Evropské unie** - na žádost EP jsou vyzváni, aby učinili prohlášení nebo aby informovali poslance
- **Konference předsedů politických skupin** stanovuje podrobný pořad jednání
- **Konference předsedů výborů** (předsedové všech stálých i dočasných parlamentních výborů) předkládají Konferenci předsedů doporučení týkající se práce výborů a vypracování pořadu jednání

# JEDNÁNÍ EP



- Parlament se každý měsíc – s výjimkou srpna – schází na čtyřdenním plenárním zasedání ve **Štrasburku** (od pondělí do čtvrtka). Šestkrát do roka se schází také v **Bruselu** na dvoudenním zasedání (ve středu a ve čtvrtek).
- Hlavní náplní plenárního zasedání jsou **rozpravy a hlasování**.
- **Postupy**: spolurozhodování, souhlas, konzultace
- **nelegislativní zprávy** vypracovává Parlament z vlastního podnětu a v příslušném výboru
- Na plenárním zasedání se EP může vyjádřit k jakémukoli tématu a může rovněž **požádat Komisi, aby předložila příslušný návrh**
- Součástí zasedání je **doba vyhrazená pro otázky položené Radě nebo Komisi**
- **Roční harmonogram činnosti EP** se každoročně přijímá na plenárním zasedání, obvykle v červnu, na návrh Konference předsedů politických skupin
  - V harmonogramu jsou vyznačeny i týdny schůzí parlamentních výborů a týdny politických skupin – kalendář EP
- **Zápis** z každého zasedání je zveřejněn a popisuje průběh daného zasedání a vykonanou činnost (předložené dokumenty, rozpravy, hlasování, vysvětlení hlasování, jmenování atd.) - v příloze připojeny i výsledky hlasování

# VLIV ROZŠÍŘENÍ

- Organizační změny – rozšíření jako „externí šok“
- Kartelové strany vs. Skupiny v EP (po rozšíření) – podobnost?

# EUROSTRANY

- Specifický-stranicko politický subjekt
- Jejich vznik úzce souvisí s europeizací
- Proces formulování postoje strany k otázkám evropské integrace
  - Strana začne reflektovat problém – ochota a možnosti strany na řešení problému
  - Uvnitř strany proběhne diskuze o zaujetí postoje
  - S postojem vstupuje strana do mezistranické debaty a snaží se prosazovat svůj postoj
- Postoje konkrétní strany k evropské integraci ovlivňuje:
  - Její základní ideologie, veřejné mínění, frakcionalismus, vliv vůdců ve straně, stranická soutěž, transnacionální vazby a vývoj integrace
- Stranicko–politických partneři na evropské úrovni – význam pro vlastní definici
  - Intenzita stranické spolupráce má tři stupně – kontakt, kooperace, integrace

# VÝVOJ TRANSNACIONÁLNÍ STRANICKÉ SPOLUPRÁCE

- Transnacionální organizace sdružující strany i další subjekty na základě ideové orientace vznikly již ve druhé polovině 19. století (několik celosvětových internacionál)
  - Některé se později podílely na vytvoření prvních frakcí ve Shromáždění ESUO
- V roce 1974 se jako první v rámci nové vlny konstitovala Konfederace socialistických strana
- v roce 1976 Evropská lidová strana-Federace křesťanskodemokratických stran ES
- V roce 1976 Federace liberálů a demokratických stran v ES
- 1981 – Evropská svobodná aliance (volné sdružení)
- 1983 – Zelená koordinace (1985 – Evropská zelená)

# EVROPSKÉ POLITICKÉ STRANY

- Impulz – Maastricht – čl. 138a – právní uznání politických stran na evropské úrovni
- Amsterdam – přečíslování
- Nice – čl. 191 – doplnění týkající se financování
- LS – čl. 10 - Politické strany na evropské úrovni přispívají k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování vůle občanů Unie.
  - Evropský parlament a Rada stanoví řádným legislativním postupem formou nařízení pravidla, kterými se řídí politické strany na evropské úrovni podle čl. 10 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii, a zejména pravidla pro jejich financování.



# JAK JE POLITICKÁ STRANA NA EVROPSKÉ ÚROVNI FINANCOVÁNA?

- Od července roku 2004 mohou politické strany na evropské úrovni získávat každoročně finanční prostředky od Evropského parlamentu.
- Jedná se o grant na provozní náklady.
- Pokrývá až 85 % způsobilých výdajů strany, zbytek by měl být hrazen z vlastních zdrojů, což jsou např. členské příspěvky a dary.
-

# Nař. Rady (ES) 2004/ 2003

- Aby mohla strana získat grant od Parlamentu, musí splnit určité podmínky:
  - strana musí mít právní subjektivitu ve členském státě, ve kterém se nachází její sídlo,
  - musí být alespoň v jedné čtvrtině členských států zastoupena poslanci Evropského parlamentu nebo poslanci vnitrostátních či regionálních parlamentů nebo poslanci regionálních shromáždění;
  - musí dodržovat zásady svobody, demokracie a úcty k lidským právům a základním svobodám a zásadám právního státu,
  - musela se již účastnit voleb do Evropského parlamentu, nebo přislíbit, že účast zamýšlí

# CO LZE A CO LZE/NELZE HRADIT Z GRANTU?

- Grant může být využit pro pokrytí výdajů přímo spojených s cíli uvedenými v politickém programu strany, např:
  - schůze a konference,
  - publikace, studie a propagační letáky,
  - správní, personální a cestovní náklady,
  - náklady na kampaně spojené s evropskými volbami,
- Jedná se o tzv. způsobilé výdaje.
- Grant nelze využít mj. na pokrytí těchto výdajů:
  - náklady na kampaně pro referenda a volby (kromě evropských voleb)
  - přímé nebo nepřímé financování vnitrostátních politických stran, volebních kandidátů a politických nadací na vnitrostátní i evropské úrovni,
  - dluhy a poplatky za dluhovou službu

# GRANTS FROM THE EUROPEAN PARLIAMENT TO POLITICAL PARTIES AT EUROPEAN LEVEL PER PARTY AND PER YEAR

- [http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant\\_amounts\\_parties\\_09-2016.pdf](http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_parties_09-2016.pdf)